

РЕШЕНИЕ

№ 5778

гр. с., 01.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 167 СЪСТАВ, в публично заседание на четиринадесети март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: КРИСТИЯН Р. ТРЕНДАФИЛОВ

при участието на секретаря АЛБЕНА Н. КИТАНОВА
като разгледа докладваното от КРИСТИЯН Р. ТРЕНДАФИЛОВ Гражданско дело № 20231110164015 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл. 124 и сл. ГПК.

Образувано е по искова молба, подадена от Н. Н. К., чрез адв. М., срещу „ВИВУС.БГ“ ЕООД, с която са предявени обективно кумулативно съединени установителен иск с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 2 ЗЗД вр. чл. 10а, ал. 2 ЗПК за прогласяване за нищожна на клаузата, предвиждаща заплащането на такса за бързо разглеждане от Договор за кредит № ***** от 09.01.2023 г., сключен между Н. Н. К. и „ВИВУС.БГ“ ЕООД, поради заобикаляне на закона, както и осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД за осъждане на „ВИВУС.БГ“ ЕООД да върне на Н. Н. К. сумата от 141,78 лв. (след допуснато по реда на чл. 214 ГПК изменение на размера на предявения иск), представляваща недължимо платена сума по нищожна клауза, предвиждаща заплащането на такса за бързо разглеждане от договор за кредит № ***** от 09.01.2023 г., ведно със законната лихва от датата на исковата молба – 22.11.2023 г., до окончателното изплащане на сумата.

Ищецът извежда съдебно предявените субективни права при твърденията, че на 09.01.2023 г. сключил с ответника договор за паричен заем № ***** за сума в размер на 600 лева, която следвало да бъде погасена в срок до 08.02.2023 г. при следните условия по кредита: ГПР-49,7%, лихвен процент в размер на 41%, договорна лихва за срока на договора – 20,22 лв., дължима такса за бързо разглеждане в размер на 141,78 лв. Твърди, че погасила изцяло сумата по договора, включително и такса за експресно разглеждане, като заплатила на ответното дружество сума в общ размер на 762 лв. Поддържа, че клаузата от договора, предвиждаща такса за експресно разглеждане, е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, предл. 2 ЗЗД вр. чл. 10а, ал. 2 ЗПК, за което излага подробни съображения. Ето защо моли съда да

уважи предявените искове, като приеме, че клаузата от договора, предвиждаща такса за експресно разглеждане, е нищожна на посочените основания, както и осъди ответника да заплати на ищеца сумата от 141,78 лв., представляваща недължимо платена сума по нищожна клауза от договор за кредит, ведно със законната лихва от датата на исковата молба – 22.11.2023 г., до окончателното изплащане на сумата. Претендира разноски.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът „ВИВУС.БГ“ ЕООД, чрез юрк. Д., е подал отговор на исковата молба, с който оспорва исковете по подробно изложени съображения. Моли съда да отхвърли предявените искове. Претендира разноски.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа страна:

По делото не се спори, че на 09.01.2023 г. между ищеца Н. Н. Н.ова (понастоящем К.), в качеството на кредитополучател, и ответника „ВИВУС.БГ“ ЕООД, в качеството му на заемодател, е бил сключен Договор за кредит № *****/09.01.2023 г., по силата на който „ВИВУС.БГ“ ЕООД предоставило на Н. Н. Н.ова сумата в размер на 600 лева, която ищецът се задължил да върне в срок до 08.02.2023 г., при следните „специални“ условия по кредита: ГПР-49,7%, лихвен процент за срока на кредита в размер на 41%, договорна лихва за срока на договора – 20,22 лв., дължима такса за бързо разглеждане в размер на 141,78 лв. Посочено е, че с договора за кредит, който включва специалните условия и общите условия, се уреждат всички отношения между кредитора и кредитополучателя, както и че изчисленият по – горе ГПР не включва разходите, които кредитополучателят може да се наложи да заплати при неизпълнение на договорните си задължения и таксите за допълнителни незадължителни услуги, предоставени на кредитополучателя по негово искане.

В договора за кредит изрично е уговорено между страните и заплащане от кредитополучателя на сумата в размер на 141,78 лв., представляваща такса за бързо разглеждане, която е подробно регламентирана в чл. 4 от общите условия на договора за кредит и представлява такса за предоставяне на допълнителна незадължителна услуга по искане на кредитополучателя, която гарантира обработка на искането за кредит и отговор в рамките на 15 минути от подаването му по електронен път, телефон или на хартиен носител в офис на партньор. Съгласно чл. 4.2. от общите условия, кредиторът предоставя възможност на кредитополучателя да заяви изрично бързо разглеждане на подаденото искане за отпускане на кредит, като тази услуга е допълнителна незадължителна услуга, която се предоставя при изрично искане от страна на кредитополучателя и гарантира обработка на искането и предоставяне на отговор до 15 минути от изпращането му. Съгласно чл. 4.4. от общите условия, за заявката на допълнителната незадължителна услуга за бързо разглеждане на искането за кредит, кредитополучателят дължи такса за бързо разглеждане, която се изчислява спрямо сумата на кредита и срока на договора за кредит. Дължимата сума за тази допълнителна незадължителна услуга е посочена в специалните условия на договора за кредит и е включена в тарифа на кредитора, налична на началната

страница.

В погасителния план към договора е посочено, че сумата от 762 лв., представляваща общият размер вноската, е формирана като сбор от следните суми: 600 лв. – главница, 20,22 лв. – договорна лихва и 141,78 лв. – такса експресно разглеждане.

От заключението на изслушаната и приета по делото съдебно – счетоводна експертиза, което при преценката му по реда на чл. 202 ГПК следва да бъде кредитирано, се установява, че: общо заплатената от ищеца сума по договора за кредит е в размер на 743,13 лв., с които са погасени 600 лв. – главница, 1,35 лв. – договорна лихва и 141,78 лв. – такса експресно разглеждане; вземайки предвид размера на отпуснатия кредит – 600 лв. за срок от 30 дни и общо изплатената от Н. Н. К. сума по кредита – 743,13 лв., годишният процент на разходите в този случай е в размер на 328,50%.

При така установената фактическа обстановка, съдът приема от правна страна следното:

По иска с правно основание чл. 26, ал. 1, предл. 2 ЗЗД вр. чл. 10а, ал. 2 ЗПК:

За да бъде уважен предявеният иск в тежест на ищеца е да докаже по делото пълно и главно обстоятелствата, от които произтича, че клаузата от процесния договор за кредит, предвиждаща заплащането на такса за бързо разглеждане, е нищожна на заявеното правно основание.

Безспорно е между страните, а и от представените по делото писмени доказателства се установява, че ищецът и ответникът били обвързани от договор за кредит, който несъмнено е потребителски – страни по него са потребител по смисъла на § 13, т. 1 ЗЗП (ищецът е физическо лице, което използва заетата сума за свои лични нужди), и небанкова финансова институция – търговец по смисъла на § 13, т. 2 ЗЗП. Според легалната дефиниция, дадена в разпоредба на чл. 9 от ЗПК, въз основа на договора за потребителски кредит кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане срещу задължение на длъжника-потребител да върне предоставената парична сума. Доколкото по настоящото дело не се твърди и не е доказано сумата по предоставения заем да е използвана за свързани с професионалната и търговска дейност на кредитополучателя, то следва да се приеме, че средствата, предоставени по договора за заем (кредит), са използвани за цели, извън професионална и търговска дейност на потребителите, а представеният по делото договор за заем е по правната си същност договор за потребителски кредит по смисъла на чл. 9 от ЗПК. Поради това процесният договор се подчинява на правилата на Закон за потребителския кредит и на чл. 143 – 147б ЗЗП, в това число и забраната за неравноправни клаузи, за наличието на които съдът следи служебно.

Настоящият съдебен състав приема, че клаузата в договора за кредит, регламентираща заплащането на такса за бързо разглеждане, е нищожна поради заобикаляне на закона.

Несъмнено услугата "бързо разглеждане", дефинирана в общите условия на договора,

като начален етап от сключването на договора представлява дейност по усвояването на кредита и не би могла да се подведе под дефиницията за "допълнителни услуги" по смисъла на чл. 10а, ал. 1 от ЗПК, за която дейност е предоставена законова възможност кредитодателят да събира допълнителни такси/възнаграждения. Така уговореното възнаграждение е свързано пряко с дейността на кредитодателя по усвояването и управлението на кредита, поради което съдът приема, че предоставената допълнителна услуга на практика представлява предварително уговорено и заплащано заедно с погасителната вноска възнаграждение с обезщетителен характер за продължаването на срока на договора, на което кредитодателят няма право поради изричната забрана на чл. 10а, ал. 2 и чл. 33, ал. 2 от ЗПК.

От друга страна, така уговореното възнаграждение (за бързо разглеждане на искането за кредит) по съществото си представлява разход по кредита, който следва да бъде включен при изчисляването на годишния процент на разходите – индикатор за общото оскъпяване на кредита – чл. 19, ал. 1 и 2 ЗПК (в този смисъл е и Решение на Съда на Европейския съюз от 21 март 2024 г. по дело C-714/22 по преюдициално запитване, отправено от Софийски районен съд). Този извод следва от дефиницията на понятието "общ разход по кредита за потребителя", съдържаща се в § 1, т. 1 от ДР на ЗПК, според която това са всички разходи по кредита, включително лихви, комисионни, такси, възнаграждения за кредитни посредници и всички други разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора, и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия; общият разход по кредита за потребителя не включва нотариални такси. Съгласно чл. 19, ал. 4 ЗПК, годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове или във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България (основен лихвен процент – 0.1 %, плюс 10 %), което означава, че лихвите и разходите по кредита не могат да надхвърлят 50 % от взетата сума. Клаузи в договор, надвишаващи определените по ал. 4, са нищожни по аргумент от чл. 19, ал. 5 ЗПК. В случая само размера на таксата за бързо разглеждане представлява около 25% от заетата сума и заедно с нея се формира годишен процент на разходите от 328,50% съгласно заключението на вещото лице по допуснатата и изслушана съдебно-счетоводна експертиза, който е значително по-висок от нормативно установения в чл. 19, ал. 4 ЗПК, поради което клаузата, с която е уговорена е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, предл. 2 ЗЗД (в този смисъл и Решение № 2364 от 10.05.2023 г. на СГС по в. гр. д. № 6968/2022 г. и др.).

По иска с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 1 ЗЗД:

В тежест на ищеца е да докаже по делото пълно и главно, че е заплатил твърдяната сума, че тя е постъпила в патримониума на ответника, че това разминаване на блага от имуществото на ищеца в имуществото на ответника да е без правно основание, т. е. без да е

било налице годен юридически факт.

Както се изясни, несъмнено се установява по делото, че ищецът е заплатил в полза на ответника сумата в общ размер на 743,13 лв. От заключението на вещото лице се установи, че с общо погасените суми по пера са, както следва: 600 лв. – главница; 1,35 лв. – договорна лихва и 141,78 лв. – такса за бързо разглеждане.

Следователно и предвид нищожността на клаузата от договора, предвиждаща заплащането на такса за бързо разглеждане, ищецът се легитимира като кредитор на вземане в размер на 141,78 лв., представляващо платено при начална липса на основание, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба на 22.11.2023 г., до окончателното плащане, поради което искът при квалификацията на чл. 55, ал.1, предл. 1 от ЗЗД е основателен до пълния предявен размер.

По разноските:

При този изход от спора, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, в полза на ищеца следва да се присъдят сторените разноски за държавна такса в размер на 100 лв. и за депозит за съдебно-счетоводна експертиза в размер на 500 лв.

Процесуалният представител на ищеца претендира на основание чл. 38 ЗА адвокатско възнаграждение в общ размер на 960 лв. с вкл. ДДС. В разглеждания случай по делото е представен договор за правна защита и съдействие, в който страните по упълномощителната сделка - ищецът, от една страна и адвоката, от друга страна, са направили съвпадащи изявления, че правната помощ се предоставя като безплатна поради това, че ищецът е в затруднено материално състояние - чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА. Според правилата на чл. 78, ал. 1, ал. 3 и ал. 5 ГПК, страната следва да бъде компенсирана за реално извършените разноски по спора за един адвокат, каквито при безплатната правна помощ безспорно няма - поради което и в хипотезата на чл. 38, ал. 2 ЗА възнаграждението се присъжда на процесуалния представител, а не на страната, в чиято полза е разрешен спора.

С Решение на Съда на Европейския съюз от 25 януари 2024 г. по дело C-438/22 по преюдициално запитване, отправено от Софийски районен съд, е прието, че член 101, параграф 1 ДФЕС във връзка с член 4, параграф 3 ДЕС следва да се тълкува в смисъл, че ако се установи, че наредба, която определя минималните размери на адвокатските възнаграждения и на която е придаден задължителен характер с национална правна уредба, противоречи на посочените разпоредби, националният съд е длъжен да откаже да я приложи, както и че национална уредба, съгласно която, от една страна, адвокатът и неговият клиент не могат да договорят възнаграждение в размер по-нисък от минималния, определен с наредба, приета от съсловна организация на адвокатите като Висшия адвокатски съвет, и от друга страна, съдът няма право да присъди разноски за възнаграждение в размер по-нисък от минималния, трябва да се счита за ограничение на конкуренцията „с оглед на целта“ по смисъла на тази разпоредба от ДФЕС. Изрично е посочено, че при наличието на посочените ограничения не е възможно позоваването на легитимни цели, както и че националният съд е длъжен да откаже да приложи тази национална правна уредба спрямо страната, осъдена за разноски, включително и когато

предвидените в тази наредба минимални размери отразяват реалните пазарни цени на адвокатските услуги. Решенията на Съда на Европейския съюз по преюдициални запитвания са задължителни за всички съдилища на основание чл. 633 ГПК.

В Определение № 50015 от 16.02.2024 г. по т.д. № 1908/2022 г. по описа на ВКС, I т.о., е определено адвокатско възнаграждение в размер на 150 лв. по дело, което не се отличава с фактическа и правна сложност, като е прието, че Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатски възнаграждения не съответства на правото на ЕС, поради което не следва да се прилага. Посочените в наредбата размери на адвокатските възнаграждения могат да служат единствено като ориентир при определяне служебно на възнаграждения, но без да са обвързващи за съда. Тези размери, както и приетите за подобни случаи възнаграждения в НЗПП, подлежат на преценка от съда с оглед цената на предоставените услуги, като от значение следва да са: видът на спора, интересът, видът и количеството на извършената работа и преди всичко фактическата и правна сложност на делото.

Когато с една искова молба са предявени от един ищец срещу определен ответник в обективно кумулативно съединение оценяеми искове, интересът, върху който следва да се определи минималният размер на адвокатското възнаграждение, е сборът от цената на всички искове – в този смисъл е Определение № 29 от 20.01.2020 г. на ВКС по ч. т. д. № 2982/2019 г., II т. о., ТК. Следва да се отбележи също така, че в Определение № 174 от 26.04.2021 г. по ч.гр.д. № 560/2021 г. по описа на ВКС, III г.о., е прието, че претенция за присъждане на разноски в размер на 600 лв. по иск с цена 119,34 лв. представлява злоупотреба с право по смисъла на чл. 3 от ГПК, с която злоупотреба се нарушават установените граници за упражняване на субективните права и основните принципи на гражданския процес, като съдът не е длъжен да съдейства, а е длъжен да осуети такава злоупотреба

Предвид гореизложеното, като взе предвид: вида и обема на осъществената правна защита в исковото производство; липсата на фактическа и правна сложност на спора; проведеното в исковото производство едно открито съдебно заседание; обстоятелството, че от служебна справка в деловодната система на съда се установява, че Н. Н. К., чрез процесуалния ѝ представител, е предявила над 30 идентични претенции с идентични по съдържание искиви молби, по които в Софийски районен съд са образувани над 30 дела – напр. гр.д. № 64038/2023 г. по описа на СРС, ГО, 159 състав; гр.д. № 10830/2024 г. по описа на СРС, ГО, 46 състав; гр.д. № 10831/2024 г. по описа на СРС, ГО, 49 състав; гр.д. № 10827/2024 г. по описа на СРС, ГО, 166 състав; гр.д. № 68274/2023 г. по описа на СРС, ГО, 166 състав; гр.д. № 68269/2023 г. по описа на СРС, ГО, 78 състав; гр.д. № 68271/2023 г. по описа на СРС, ГО, 39 състав; гр.д. № 10825/2024 г. по описа на СРС, ГО, 44 състав, и др., по всяко от които би се достигнало до присъждане на разноски за адвокатско възнаграждение многократно надвишаващи размера на исковите суми, настоящият съдебен състав приема, че на процесуалния представител на ищеца следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в размер на 240 лв. с вкл. ДДС.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО в отношенията между Н. Н. К., ЕГН *****, с адрес: гр. с., ул. „П.П.“ № 9, и „ВИВУС.БГ“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. с., ул. „Д. Х.“ № 52-54, че клаузата от сключения между тях Договор за кредит № ***** от 09.01.2023 г., предвиждаща заплащането на такса за бързо разглеждане, е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, предл. 2 ЗЗД вр. чл. 10а, ал. 2 ЗПК.

ОСЪЖДА „ВИВУС.БГ“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. с., ул. „Д. Х.“ № 52-54, да заплати на Н. Н. К., ЕГН *****, с адрес: гр. с., ул. „П.П.“ № 9, на основание чл. 55, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, сумата в размер на **141,78 лв.**, представляваща недължимо платена сума по нищожна клауза, предвиждаща заплащането на такса за бързо разглеждане от Договор за кредит № ***** от 09.01.2023 г., ведно със законната лихва от датата на исквата молба – 22.11.2023 г., до окончателното изплащане на сумата.

ОСЪЖДА „ВИВУС.БГ“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. с., ул. „Д. Х.“ № 52-54, да заплати на Н. Н. К., ЕГН *****, с адрес: гр. с., ул. „П.П.“ № 9, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК, сумата в размер на **600 лв.** – разноси в производството пред СРС.

ОСЪЖДА „ВИВУС.БГ“ ЕООД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. с., ул. „Д. Х.“ № 52-54, да заплати на адв. Д. М. М., с адрес на упражняване на дейността: гр. с., бул. А.С.“ № 125-2, ет. 5, оф. 5.3, сумата в размер на **240 лв.**, представляваща адвокатско възнаграждение за оказана безплатна правна помощ на основание чл. 38 ЗА.

Решението може да се обжалва с въззивна жалба пред Софийски градски съд, в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____